

Cinema Fòrum
El milagro de Ana Sullivan (The Miracle Worker) 1962
Direcció: Arthur Penn
16 de maig de 2012

HELLEN KELLER I EL MITE DE LA CAVERNA
(TERESA TORRENTS LLISTUELLA)

Plató (Atenes, -428 -347) en el seu llibre "la República" (en realitat es tracta de 10 llibres) fa una reflexió sobre la política i l'educació entre d'altres aspectes. En el llibre VII relata "el mite de la caverna", on explica la seva teoria que a partir del coneixement podem captar l'existència de dos mons: el món sensible (conegut a partir dels sentits) i el món intel·ligible: el món de les idees (que només es pot accedir-hi a partir de la raó).

MITE DE LA CAVERNA: Uns homes estan encadenats des de petits en el fons d'una cova d'esquena a l'entrada, incapaçs de tombar el cap i de mirar a un altre lloc. A la seva esquena hi ha un foc que projecta a la paret de la cova l'ombra de les coses i animals que hi ha darrere seu. Només veuen per tant les ombres de què passa davant de la gran foguera. Uns homes van passant els animals i les coses per davant del foc perquè es projectin les ombres que veuen els presoners.

Plató explica en aquest mite (o al·legoria segons alguns pensadors) que si un dels homes fos alliberat (per alguna persona que li tragués les cadenes) i un dia pogués sortir de la cova, el camí de sortida seria molt complicat (pujar la carena de la cova fins a la sortida, arribar al final de la cova, trobar-se amb la llum del dia,...). La llum l'enlluernaria, li produiria una ceguesa momentània i també dolor. Hauria d'esperar a que es fes de nit per anar acostumant-se a la llum que il·lumina la lluna, a la llum de la matinada, per finalment adaptar-se a la llum del sol. Seria llavors que se n'adonaria que havia viscut enganyat tota la seva vida mirant exclusivament les imatges projectades en el fons de la cova.

Si aquest mateix home tornés a la caverna i els hi expliqués als seus companys que el que ells han vist fins aleshores són ombres i aparences i que el món real està a l'exterior el prendrien per boig i es negarien a creure en una altra realitat. Ells només creurien en la realitat de les ombres que es reflecteixen en el fons de la caverna.

El món de les ombres de la caverna simbolitza per Plató el món físic de les aparences, és a dir el món sensible i en aquest estadi només podem accedir al món de les ombres. La veritable realitat està en un altre món, invisible a la nostra percepció. De la mateixa manera Hellen Keller abans de connectar amb la realitat que l'envolta viu en el seu propi món, un món ple d'ombres i sensacions, lluny de la percepció del que l'envolta.

Sortir a l'exterior de la caverna significa anar cap el món real, fer un pas endavant per arribar a un nivell superior de coneixement. Així mateix Hellen amb l'ajut, suport i tossudesia de l'Anne Sullivan (el guardià qui l'allibera de les cadenes), aconsegueix arribar a la llum, a aquest altre món, el món de la percepció de la realitat, de la comunicació i del llenguatge.

La sortida tortuosa de la caverna fins arribar a la llum simbolitza el pas de l'estadi sensible (el món sensorial) al món intel·ligible (el món perceptiu). El món exterior és el món del pensament, el món de les idees, el món de la comunicació.

Els presoners simbolitzen l'ànima presonera en el món sensible i les cadenes del cos (en el cas de la Hellen, la discapacitat visual i auditiva).

La persona que pot escapar (Hellen) representa la figura del filòsof, aquell que accedeix al món de les idees i que no es queda amb les sensacions (el món sensorial) i que pot accedir a un món superior; el món del pensament, al món del simbolisme, al món del llenguatge, en definitiva, al món de la comunicació, de les idees.

El mite de la caverna de Plató ens presenta un món dual: la realitat sensible (sensorial) que és un món imperfecte i efímer i el món intel·ligible (perceptiu, de les idees) que és el més valuós i perfecte.

Això té a veure amb els diferents mons del coneixement i en definitiva de l'educació. L'educació comporta crisi. Helen rep una educació per part de la seva mestra Anne S. Una educació que té a veure amb la violència, la pertorbació i la crisi en quatre temps:

1- Estar dins la caverna:

Què encadena la Helen dins la caverna i als que l'envolten, que al mateix temps l'estimen i la sobre protegeixen?: la seva ignorància?, les seves passions envers la nena?, les seves pors personals?, els seus prejudicis socials?,...

Els presoners (Helen i la seva família) no arriben a veure les formes reals: Una ombra no té color, ni volum, ni pes, ni olor, ni....res. Els presoners només accedeixen a una visió deformada de la realitat, és a dir a un món totalment subjectiu.

2- Començar a sortir de la caverna:

El camí de sortida tortuós que planteja Plató: la pujada fins la sortida, l'enlluernament, adaptació a la claror i la visió del món real. Helen rebutja la realitat que li planteja l'Anne S.: vestir-se, menjar del seu plat i no potinejar dels altres,... és a dir sortir d'un estadi per arribar a un altre superior, i finalment poder comunicar-se amb el seu entorn, ser autònoma, comunicar-se, ser en definitiva una persona, construir-se un JO per diferenciar-se dels altres.

3- Tornar a la caverna: Plató ens planteja que la persona que accedeix al món real, al món de les idees, a ser una persona, tenir un JO diferenciat dels altres amb contacte amb una realitat que li permet comunicar-se

amb l'entorn, vol explicar (comunicar), als que encara estan lligats al món sensorial (als que porten cadenes i no veuen més enllà de les ombres) que hi ha una altra realitat, un altre món. Qui coneix la realitat ha de tornar a la caverna per explicar als altres que hi ha un món més enllà de les ombres.

4- Sortir definitivament de la caverna.

Helen Keller va crear el Centre Hellen Keller per persones amb discapacitat visual i auditiva, per persones que estaven en una caverna i no tenien la oportunitat per sortir-se'n. Ella va crear la sortida, o possible sortida per els que volien o podien sortir de la caverna.